

משניות

ובועז

תפארת ישראל

יבין

עם כל המפרשים כאשר נדפס מקדמונית הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ה

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תשס"ז

ועם עזרת אלה והמשנים הוספות חדשות

הוצאה
בית מסחר ספרים, פרדס
י. ג. בוכנינדר, נשיא
ניו יורק, נ. י.

„פרדס“ תשי"ג

משניות

סדר מהרות

עם

(א) פירוש רבינו עובדיה מברטנורה ז"ל. (ב) תוספות יום טוב להג"מ יום טוב ליפמאן בהר"ר נתן הלוי העליר ז"ל (שני אלה מונחים עתה ע"פ הדפסתם הראשונה).

- (ג) תוספות חדשים מהג"מ שמשון חסיד ז"ל מאלמוגא (בעה"מ נזירת שמשון) ומהג"מ שאול ז"ל אבד"ק אמשטרדם (בעה"מ בנין אריאל) ועוד מנאוני זכנו (כמש"ג באמשטרדם בשנת קה"ת) ועוד נוספו עליהם הרושים רבים מהר"ז ומהר"מ הכהן בלך ז"ל (כמש"ג בוולנא והוראנא תקע"ח).
 - (ד) תוספות ראשוי לציון מהג"מ ישעיה ברלין (פיק) ז"ל אבד"ק ברעסלא.
 - (ה) שנות אליהו על סדר זרעים ו אליהו רבא על סדר מהרות באורי הגר"א על תמיד מדות וקנים (הגר"א מוולנא) } מרכינו אליהו ז"ל
 - (ו) תוספות רע"ק מהג"מ עקיבא איגר ז"ל אב"ד ור"מ דק"ק פוזנא והמדינה.
 - (ז) חדושי אבן העזר מהג"מ עוזר ז"ל אב"ד דקלימנוב.
 - (ח) חדושי הג"מ לוי יצחק ז"ל אבד"ק ברדיטשוב.
- (א) לשון הזהב מהג"מ דוד טעבלי כ"ץ שיף אבד"ק לונדון והמדינה.
 - (ב) זרע יצחק מהג"מ יצחק חיות ז"ל.
 - (ג) חדושים מהג"מ אלעזר ז"ל אבד"ק בראדי ואמשטרדם.
 - (ד) משנת רב מהג"מ ברוך פרענקל האומים ז"ל אב"ד דק"ק לייפניק (בעה"מ ברוך טעם).
 - (ה) בית שאול מהג"מ יוסף שאול נאמאנזאהן ז"ל אבד"ק לבוב.
 - (ו) מלוא הרועים מהג"מ יעקב צבי יאליש ז"ל מדינוב.
 - (ז) חדושים מהג"מ משולם זלמן אישכנוי ז"ל אבד"ק לובלין.
 - (ח) דרכי המשנה וכללותיה מהג"מ יעקב האגני ז"ל, מספרו עץ חיים.
 - (ט) תולדות רבינו הקדוש מס' בית רבי.
 - (כ) דקדוק לשון המשנה מהר"ג ר' שלמה לעוויוזאהן ז"ל.
 - (כא) העתקות המלות הלועזיות מהרב ר' מאיר דרמיצר ז"ל.

ועל כל אלה נוספו בו

שבע ושלשים תוספות חדשות נכבדות

כוללות

פירושים חדשים והגהות מנאוני קדמאי ובתראי ומהם אחד ועשרים כתבי יד שעין הדפוס לא שזפתם עוד ואלו הן:

- (א) פירוש רב האי גאון ז"ל על סדר מהרות:
- (ב) ספר מלאכת שלמה על כל שתא סדרי משנה מהקדוש הג"מ שלמה הערני ז"ל (יכל כשמונה מאות דפים (פאליא) בכתב רש"י ספרדי, והכ"ז היה ביד הרחיד"א ז"ל והחום שמו עליו, ומזכירו רש"ב כשה"ל במע"ג אות ש' סגן נ"ו וכמע"ס אות מ' ס' קכ"ד). [בסדרי זרעים ושהרות יוצג אצל פנים המשוניות].
- (ג) ספר תפארת ישראל להג"מ ישראל ליפשיץ ז"ל אב"ד דק"ק דאנציג. עם הלכהא גבירתא לפדר זרעים ומועד.
- (ד) ספר עמרת תפארת מאת הגאון הנ"ל, אשר נמצא ספון בכי"ק. פירוש רחב ונפלא על סדר מהרות (תחת פירושו הקצד שכבר נדפס בשם הפארת ישראל), גם נלוו עליו „הלכתא גבירתא" ופתיחה „מראה כהן" ו„קרית ארבע".

(ה) **הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר זרעים (מוגהת ע"ס משניות ד' נאפולי משנת רנ"ב), עם הגהות מהר"י ברלין ז"ל.

(ו) **הקדמת הרמב"ם** ז"ל לסדר טהרות (מוגהת ע"ס ב"י מרבינו בצלאל אשכנזי ז"ל) וטביבה הערות מלוקטות מס' מו נפתוח.

(ז) **חלוקת הקדמת הרמב"ם** ז"ל מסדר טהרות לסימנים מהג"מ יהודה אלבומוני ז"ל, מכ"י שנכתב בשנת ה'רס"א.

(ח) **"פירוש הריב"ן** ז"ל למס' שקלים, מרבינו יהודה ב"ר בנימין הרופא ז"ל במשפחת העניים.

גם הצגנו לקוטים למס' שקלים מבתי קדמוני משנות הסאה הראשונה לאלף הששי.

(ט) ספר **משנה ראשונה** באור נפלא על סדר זרעים מהג"מ אפרים יצחק ז"ל דיין ומו"ץ בק"ק פרעמישלא, בני דינא רבא של הצדיק הג"מ יוסף אשר עהרינבערג ז"ל.

(י) ספר **משנה אחרונה** באור נפלא על סדר טהרות מהג"ל (שנים יכילו בכתב יד ערך מאה ושבעים באגרון).

(יא) **ישנות אליהו** למס' שבת מרבינו אליהו ז"ל (הנר"א מווילנא).

(יב) **חזון נחום** להג"מ אליעזר ב"ר יעקב נתים ז"ל, לקוטים מספרו להרבה מסכתות מס' קדשים וטהרות.

(יג) ספר **יש סדר למשנה** לסדר זרעים ומועד, מהג"מ ישעיה ברלין (פיק) ז"ל, בעה"מ תוכפות ראשון לציון.

(יד) **יין הרקח** חרושים להרבה מסכתות, מהג"מ אלעזר ז"ל אבד"ק בראדי ואמטטרדם (בעה"מ מעשה רוקח על התורה וכו').

(טו) **"בית מאיר**, חרושים להרבה מסכתות, מהג"מ מאיר פונר ז"ל, אבד"ק שאמלאנד והמדינה (בעה"מ בית מאיר על הש"ס וש"ע וכו').

(טז) **מעשה ארג** להג"מ יצחק יהודה איזיק ז"ל מקאמארא.

(יז) ספר **יעיר קנו** על מסכת קנים, מהג"מ מנחם אליעזר ז"ל בנו של בעה"מ עמרת ראש.

(יח) **חדושי מהרי"ח** על כל שתא סדרי משנה, מהג"מ יואל חסיד ז"ל מאמטשיסלאוו (ככל ספרי המשניות חוץ משניות ד' דובראוונא) לא נדפסו חרושיו רק על סדר זרעים וטהרות בלבד) [בסדרי זרעים וטהרות יצאו בצד המסעות על הדף].

(יט) **"הגהות הרש"ש** מהג"מ שמואל שמראשון ז"ל ועליהן גלוו גם הערות (ככ"י) מבנו הג"מ כתתידו ז"ל.

(כ) **הגהות וחדושים** לסדר נשים ונוזקין, מהג"מ צבי הירש קאלישער ז"ל אבד"ק טהארן (בעה"מ מאזנים למשפט).

(כא) **הגהות וחדושים** מהג"מ אליהו גוטמאכער ז"ל אבד"ק גרידיץ (בעה"מ צפנת פענח).

(כב) **צבי תפארת** מהג"מ צבי הירש ז"ל (נכדו של בעה"מ חכם צבי ז"ל) אב"ד ור"מ דק"ק ברלין והמדינה (בעה"מ צבי לצדיק והגהות על הש"ס).

(כג) **שער הציונים** מהג"מ ישכר ז"ל (בעה"מ פתחי שערים).

(כד) **בן אריה** חרושים לסדר נשים ונוזקין מאת הג"מ זאב בן אריה ז"ל אבד"ק טעלוז (בעה"מ הגהות על הש"ס).

(כה) **מסגרת זהב** מהג"מ ברוך יצחק ליפשיץ ז"ל בנו של הנאון מחבר הפירוש תפארת ישראל.

(כו) **"מעייני יהושע** על מסכת סדות קנים ואהלות, מהג"מ יהושע העליר ז"ל אבד"ק טעלוז (בעה"מ דברי יהושע וחסן יהושע וכו').

(כז) **"אור גדול** מהג"מ ירוחם יהודה ליב פערלמאן ז"ל נודע בשם "הגדול דמינסק".

(כח) **"יהרון האור** חרושים רבים מהמפרש **אור גדול** הג"ל, שלא יכולם הנליון במקום, בסדרי מועד נשים ונוזקין וקדשים, ידפסו בסוף כל הלך.

(כט) **משנת רב יוסף** מהג"מ יוסף רייזין ז"ל אבד"ק סלאנים (בעה"מ שו"ת ערות ביהוסף וכו').

(ל) **"הגהות** על סדר טהרות מהג"מ יעקב ווינדפעלד ז"ל אבד"ק הרימלאו.

(לא) **"תפארת יעקב** הגהות תקנים והערות לפי תפארת ישראל מהג"מ יעקב צבי שפירא ז"ל אבד"ק אסטריין.

(לב) **גליון מהרא"י** מהג"מ אברהם יונה יעוונין ז"ל מחוראדנא (בעה"מ נמוקי מהרא"י על הרמב"ם).

(לג) **"אהבת איתן**, מהג"מ אברהם אבלי ז"ל אבד"ק ווערווא

(לד) **תוספות אנשי שם** לסדרי זרעים וטהרות. ילקוט חדש ונפלא מבחרי מבארי המשנה ומפרשיה. נלקטו מספרים נבחרים, רבים מאד. [ליד מהם מפורשים מזה].

(לה) **לקוטים נבחרים** באורים נפלאים, למשניות סדרי מועד נשים ונוזקין וקדשים. נלקטו ונאספו ממבחי מפרשי המשניות.

לו) (כת"י) הלופי גרסאות ושנויי נוסחאות ע"פ ספרי משניות מדפוסים ישנים, וע"פ תלמוד בבלי וירושלמי, ונכללו בהם הגהות בעל שימה מקבצת לסדר קדשים.

לו) (כת"י) ציונים. מראה מקומות לדברי המשנה בבבלי וירושלמי, תו"כ, תוס', רא"ש, מיימוני, ספ"ג, טור, שר"ע והרבה שו"ת.

גם הוספנו בו: א) הקדמת הרע"ב ז"ל לסדר מהרות עם הערות מס' חזון נחום. ב) דברי המו"ל את פירוש הרע"ב בראשונה טהוך הכ"י, בוויניציא שנת ש"ז. ג) דברי המו"ל את פירוש התו"מ בראשונה, כפראג ש"ה. ד) הסכמות הגאונים בעל עוללות אפרים והשל"ה על התו"מ.

עוד זאת עשינו לתועלת הלומדים, כי הדפסנו פנים המשניות לספר שנות אליהו להקל על הלומד שיהיה הבאור קרוב להמשנה על אתר. — גם הצגנו בראש העמודים את שם הפרק כפי שהוא בגמרא, לפי שהראשונים בחראותם לאיזה פרק יקראוהו בשמו.

ואלה הספרים הנבחרים אשר מהם נלקטו תוספות אנשי שם (הנ"ל אות ל"ד).

א) להם משנה על משניות להג"מ משה ב"ר נח יצחק לישיע ז"ל נדפס בקאקא שצ"ו בהסכמת המדרש"א והב"ח. ב) עץ הים להר"י האגוז ז"ל. ג) באר אברהם ומי באר להג"מ אברהם ב"ר חיים ליסקר ז"ל. ד) לקט הקמח להר"ם חאגיז ז"ל. ה) קול הרמ"ז להר"ם זכותא ז"ל. ו) לחם משנה להג"מ אורי פיווש ב"ר יובל האמילבורג ז"ל. ז) הון עשיר להג"מ עמנואל חי ריקי ז"ל. ח) לחם שמים ח"א להרע"ב ז"ל. ט) לחם שמים להג"ל ח"ב, ומשנה לחם הוספות לח"א. י) מים חיים לבעה"מ ספר פרי חדש. יא) פי שנים פי' הרא"ש לסדר זרעים עם היבה חרושים סהמ"ל הר"ר אלישע גאליקו ז"ל. יב) בית דוד להג"מ רוד קורינאליו ז"ל. יג) שושנים לדוד להג"מ רוד פאידו ז"ל. יד) אמתחת בנימין להג"מ בנימין וואלף פרידבורג ז"ל. טו) בני יששכר להג"מ ישכר בער בן מדרש"ח ז"ל בעל נזירות שמשון. טז) משנת חכמים להג"מ גשלים מקרעמניץ ז"ל. יז) מי נפתוח להג"מ יהודה ליב ערל ז"ל בעל

אסיקי יהודה. יח) מי נפתוח חלק שני על אהלוח נגעים ופיה כתב יד המחבר הג"ל. יט) כנסת ישראל להג"מ גדליה לישיע ז"ל. כ) פאת השלחן להג"מ ישראל משקלאב ז"ל בעל תקלין חרותין. כא) גזיר שמשון להג"מ יעקב שמשון סיניגליא ז"ל. כב) נמוקי הגר"י להג"מ יהודה בכרך ז"ל. כג) יין הרקח להג"מ שמחה וואל הבתן ז"ל. כד) שש המערכת להג"מ שמעון ל"ש ז"ל. כה) ריץ למשנה להג"מ צבי הירש ב"ר וואלף ז"ל אבר"ק עקצין. כו) תא הרצים להג"ל. כז) משנת ר' נתן להג"מ צבי אויערכאך ז"ל. כח) לקומי המשנה להג"מ שרגא פיווש פרענקיל ז"ל בעל ס' זכור רצון. כט) קול סופר להג"מ חיים סופר ז"ל בעה"מ ס' מהנה חיים. ל) זכרון יהודה להג"מ יהודה זונדיל ב"ר נחמיה ז"ל. לא) אומין יוסף להג"מ יוסף יהודה ז"ל דיין דק"ק ברעסליא. לב) זרע קודש. לג) עת לחננה. לה) אמרות מהורות, שלשום להר"ש פריינד ז"ל. ועוד מהרבה ספרים נבחרים:

ומלבד כל אלה נאספו אליו פנינים יקרים מהרבה ספרשי הש"ס בבלי וירושלמי, ומפרשי הרמב"ם והטור והש"ע:

זכרון לראשונים

נפקד לטוב קצת מהספרים מדפוסים הקדמונים הי תר מובחרים, יקורי המציאות מאד שהיו לנו לעינים ולתועלת רבה לברור ההגהה המדויקת ולנוסחאות ישרות, ואלה הם:

(ט) משניות שנדפס ג"כ ע"י בעל התו"ט בעצמו עם הוספות רבות. ד' קראקא (ת"ג). (י) מתניתא דבני מערבא, שתא סדרי, נדפס מכ"י שנמצא בארץ הקדם. ד' קעמברידזש (תרפ"ב). (והוא יק המצאות, כי לא נדפס סמנו רק איזה מאות עקועספלארים). (יא) ירושלמי דפוס ראשון. ד' וויניציאה (ר"פ ?). (יב) תלמוד בבלי, מסכתות רבות. ד' וויניציאה (רפ"א—רפ"ו). (יג) כל הש"ס בבלי שהניה אותו הריעב"ץ ז"ל וסדר אותו להדפסה עם ציונים מהחל ועד כלה, ועל גליונותיו הדושי והנהותיו. דפוס פפר"מ (תס"כ—תע"ד). (יד) אלפסי דפוס הראשון. ד' קושטא (רס"ט) (ג"כ יק המציאות). (טו) ספר דקדוקי סופרים. מאיר העינים בנוסחות כת"י רבים. (טז) ספר ערוך השלם להרה"ג החכם מר חנוך יהודה ד"ר קאהוט ז"ל.	(א) משניות דפוס ראשון, עם פירוש הרמב"ם. דפוס נאפולי (שנת רנ"ב). (והוא יק המציאות מאד, ולא נמצאו בכל העולם מדפוס זה רק בעשה ספרי משניות כאלה, כמ"ש הרב בעל ר"ם בהקדמתו למס' ברכות, ואף ברוכי בתי עקד הספרים הגדולים שבעולם לא נמצאו). (ב) משניות עם פי' הרמב"ם הר"ש והראב"ד. ד' וויניציאה (ש"ו). (ג) משניות שנדפס ראשונה עם פי' הרע"ב. ד' וויניציאה (ש"ז). (ד) משניות עם פירוש הרמב"ם והרע"ב. ד' ריווא דימרינמא (ש"ד). (ה) משניות עם פי' הנ"ל. ד' מנמובא (שכ"א—שכ"ג). (ו) משניות עם פי' הנ"ל. ד' באסיליאה (ש"ס). (ז) משניות עם פי' הנ"ל: ד' וויניציאה (שס"ו). (ח) משניות שנדפס ראשונה עם התו"ט על ידי עצמו. ד' פראג (שע"ה).

ועוד ספרים רבים כאלה שהיו לנו לעינים ולתועלת רבה במלאכתנו מלאכת שמים הזאת.

